

MOEREN KWEEKEN

MET HET OVERLARFPROJECT

Een uitgave van de Selectiewerkgroep Kon. V.I.B. vzw
Werkten mee: **A. Bouters, J. Bullen, H. Daems, F. Declercq,
M. De Pauw, J. De Ridder, S. Kamers, B. Rotthier, H. Swinnen.**
Tekeningen: **H. Daems**
Foto's: **J. Bullen, M. De Pauw**
Lay-out: **Koen Beeuwsaert (Informatiecentrum voor Bijenteelt)**

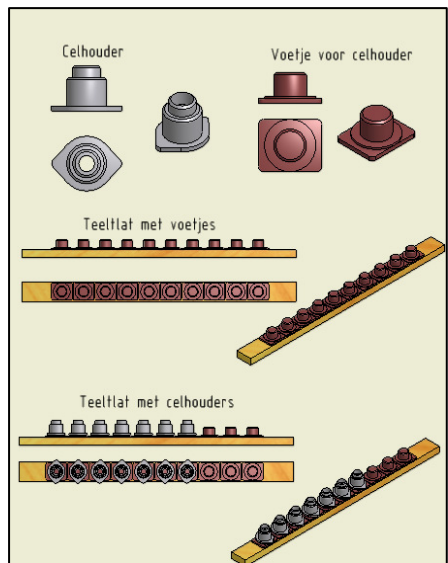
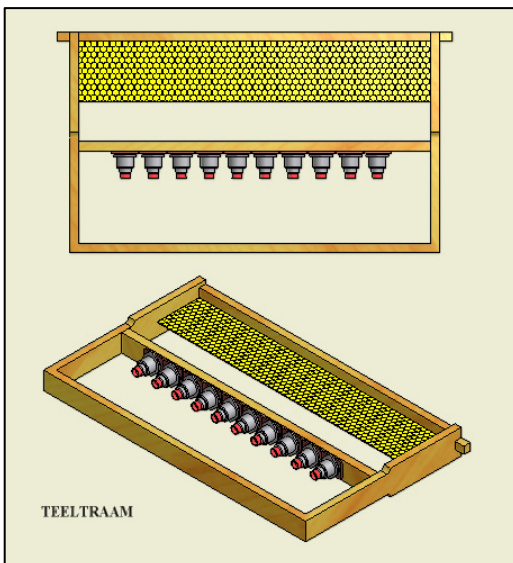
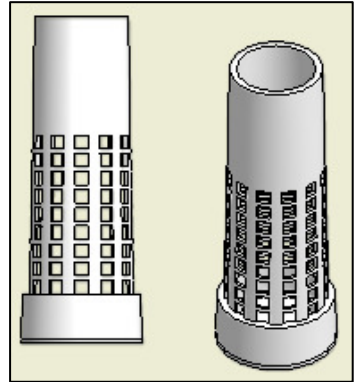
*In toepassing van Verordening (EG) nr. 797/2004 van de Raad
en Verordening (EG) nr. 917/2004 van de Commissie*

Wat zullen we vooraf doen?

Minstens 14 dagen vooraf de larven bestellen bij de overlarver.

Wat zullen we vooraf kopen en/of maken?

- **Voldoende paringskastjes** (*EWK, Apidea miniplus drieramenkastje*) van de standraammaat (of zelfs lege productiekasten) met voerinrichting, zeer kleine afsluitbare vliegopening en verluchtungsgeas.
- Een **teeltraam**: een leeg raam met 1 teeltlat.
- **Voldoende arrestkooien** van het gecombineerde type. De dophouders zo centraal enzo dicht mogelijk bij elkaar op de teeltlat van het teeltraam bevestigen.
- Een **moerrooster**.
- Wat **honing-suikerdeeg** uit ca. 5 delen bloedsuiker en 1 deel vloeibare honing.

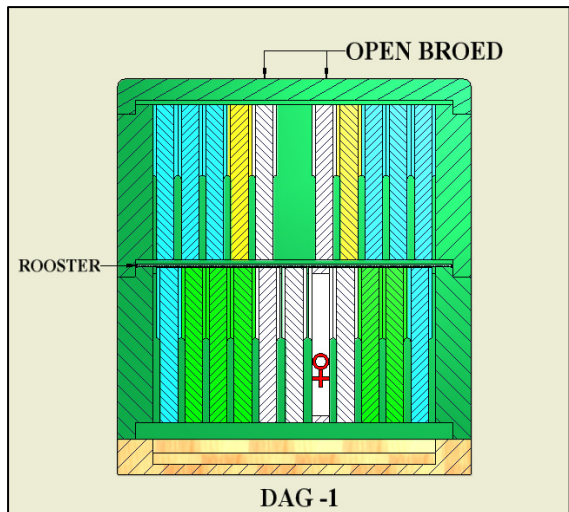
Kweken in een moergoed pleegvolk.

De datum waarop we de aangenomen moercellen halen heten we DAG 0	We veronderstellen kasten met gelijke raamhoogte in broed- en honingkamers (Simplex, Langstroth e.d.) Voor kasten met lage honingkamers (Dadant, Kempisch e.d.) zie voor opmerkingen terzake verder naar de omlijste tekst)
--	--

Niet iedere kolonie is geschikt om als pleegvolk te dienen. Ze moet zeer sterk zijn, ALLE straten moeten volledig bezet zijn in ten minste 2 kamers. De kast moet overlopen van jonge bijen. Het volk moet in weelde leven, dus met een ruime voedsel en stuifmeelvoorraad. Mag niet in zwermstemming zijn. Het pleegvolk is het beste volk op de stand. Werken met een zachtvaardig volk is aan te bevelen. **Onnodig de kweek aan te vatten als het PLEEGVOLK NIET VOLDOET!**

Klaarmaken van het pleegvolk.

Op de dag voor we de aangenomen moercellen gaan halen, controleren we het pleegvolk op zwermcellen, zowel in het moerloze als in het moergoede deel van het pleegvolk. Meteen nemen we TWEE RAMEN met EITJES en OPEN BROED, maken die **BIJENVRIJ** en brengen ze CENTRAAL BOVEN DE ROOSTER. TUSSEN deze TWEE RAMEN in blijft de RUIMTE voor EEN RAAM vrij. Na de ingreep houden we een raam over.

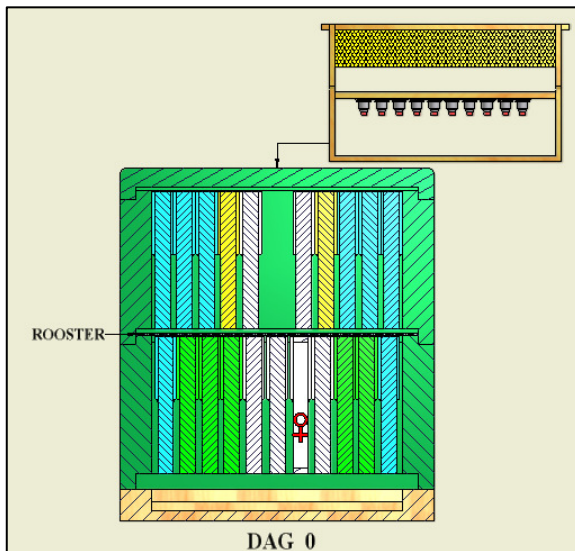

In drachtloze periodes prikkelen met honingoplossing.

Op dezelfde DAG -1 larft de verdeler van teeltmateriaal voor ons over. Hij zorgt ervoor dat we op DAG 0 de bestelde AANGENOMEN MOERCELLEN kunnen afhalen

DAG 0

Het transport van de A A N G E N O M E N MOERCELLEN vraagt zorg, maar minder dan nog door velen wordt verondersteld. De onderbreking in de verzorging tijdens het transport moet zo kort mogelijk zijn. Uitdroging is gevaarlijker dan afkoeling. De kleine opgebouwde celranden mogen niet gekneusd worden. Snijdt men de wasrandjes weg tot op de kunststofcelranden, dan worden ze probleemloos aanvaard en normaal uitgebouwd in ons pleegvolk.

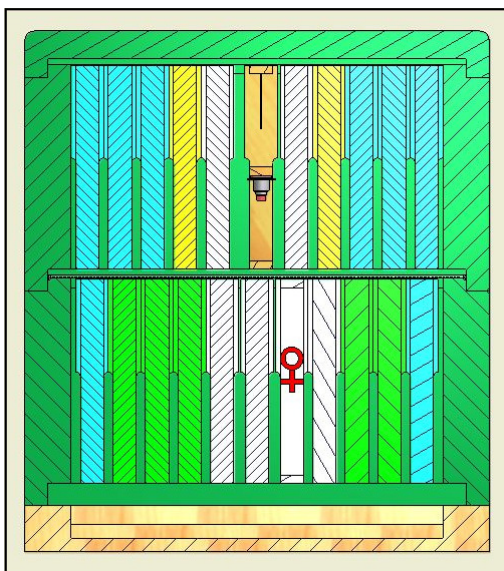

De AANGENOMEN MOERCELLEN kunnen MET of ZONDER CELHOUDER geleverd worden door de overlarver. Ze kunnen onmiddellijk op het TEELTRAAM geduwd worden voor transport.

Kan het niet gebeuren bij de verdeler dan stopt men de (afgesneden) aangenomen moercellen (met of zonder celhouder) in een plasticen diepvrieszakje om ze thuis aan de teeltlat van het teeltraam te bevestigen. Op onze bijenstand komt het TEELTRAAM ZONDER DRALEN in de VOORZIENE RUIMTE in de MOERLOZE KAMER BOVEN de MOERROOSTER.

DAG +2

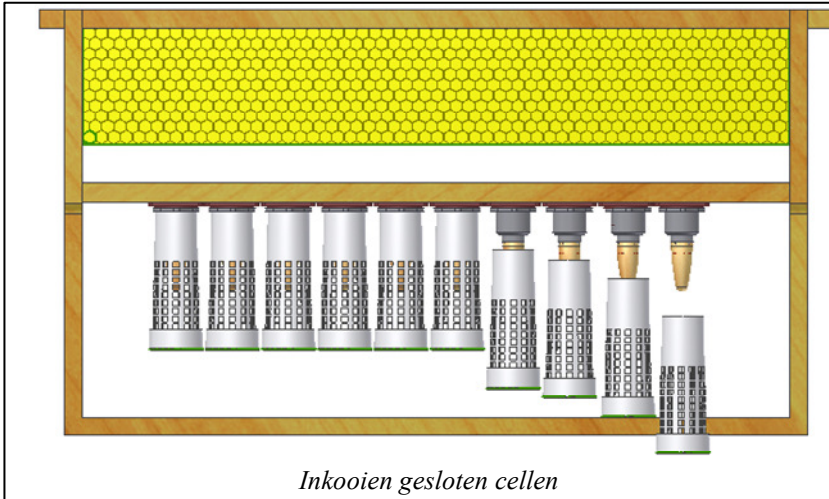
We lichten het TEELTRAAM even op en kijken na hoeveel aangenomen moercellen verder werden uitgebouwd en hoeveel jonge moeren we mogen verwachten. Is er GEEN DRACHT, dan prikkelen we het pleegvolk tot DAG +5 met een verzadigde honingoplossing.

Inkooien van de moercellen

DAG +5

De pas gesloten moercellen zijn nu beter bestand tegen manipulatie dan nadien. Toch schokken en omkeren vermijden. Om het 'inbouwen' van moercellen te beletten, zullen we ze nu INKOOIEN. In elke ARRESTKOOI komt er onderin een kleine hoeveelheid voedsel.

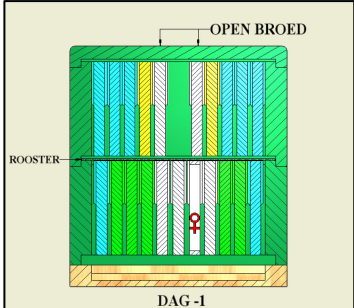
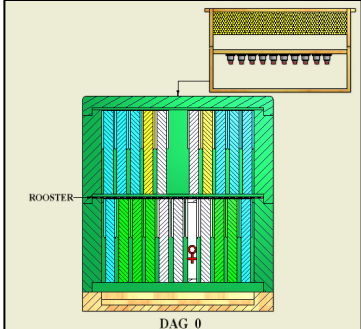
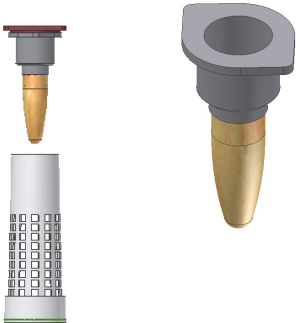
Geboorten

DAG +11

We nemen de ARRESTKOOIEN met uitgelopen MOEREN uit het TEELTRAAM. Sommige moercellen kunnen enkele uren later uitlopen. Het PLEEGVOLK wordt opnieuw PRODUCTIEVOLK. We kijken het na op eigen zwermcellen. De opengekomen ruimte voor een raam vullen we op.

Op de volgende dubbele pagina vindt u een schematische voorstelling van de moerkweek zoals beschreven in deze brochure.

PLEEGVOLK		TIJDSHEMA
<p>Zeer sterk (productie-)volk (veel jonge bijen; vers stuifmeel en onverzegelde honing) Koningin (♀) onder rooster (R) Voldoende legruimte voor de koningin Controle op eventuele zwermcellen (in beide rompen) 2 ramen open broed zonder bijen boven rooster aanbrengen Open ruimte laten voor teeltraam</p>		<p>Dag -1</p>
<p>Ophalen aangenomen moercellen Teeltraam met celhouders en larfjes zo snel mogelijk in open ruimte brengen Indien geen dracht: voederen met honingoplossing tot dag +5</p>		<p>Dag 0 Ophaaldag</p>
<p>Controle van het teeltraam op het aantal aangenomen doppen</p>		<p>Dag +2</p>
<p>k-cellen verzegeld: kooien Beschermkooitjes voorzien van eten</p>		<p>Dag +5</p>
<p>Koninginen geboren Bevruchtungskastjes vullen met jonge bijen. Na drie dagen arrest buiten opstellen</p>		<p>Dag +11</p>
<p>Er kan een broednestje zijn Letten op eten</p>		<p>Vanaf dag +21</p>
<p>Bij gesloten broed de koningin merken en een definitieve bestemming geven</p>		<p>Vanaf dag +30</p>

Jonge moeren

We drukken te kleine of misvormde moeren dood. We kunnen nu ook binnenkamers, als we enige ervaring hebben, de moeren MERKEN. Dit geeft zekerheid over hun leeftijd en identiteit. We breken de lege uitgelopen dop van de kunststofcel af en DICTEN de uitgang van de ARRESTKOOI met een niet-kleverige prop HONING-SUIKERDEEG.

Paringsvolkjes

Het vullen van een paringskastje

Het succes van de paring wordt mee bepaald door de sterkte van het paringskastje.

PARINGSKASTJES VULLEN ZONDER BROED

- Deze methode kan men toepassen als de jonge konginnen uitgelopen (geboren) zijn.
- Van verschillende productievölker klopt men een paar ramen bijen af in een plastic mand. Men neemt voldoende tijd, zodat de oude bijen kunnen terugvliegen. Zorg dat er geen koningin bij in de plastic mand komt.

Als je denkt voldoende bijen te hebben, sproeit men ze met een bloemenspuit nat.

Nu kunnen de bijen met een pollepel in de paringskastjes worden geschept. (opletten voor het pletten van bijen)

Voor een EWK kastje 1 pollepel bijen.

Voor een Apidea (2) en Mini-Plus (4) pollepels bijen

Voor een drie ramenkastje 4 tot 6 pollepels bijen.

In de EWK kan de ongepaarde Koningin er zonder probleem bijgezet worden. Voor de andere kastjes gebruiken we invoerkooitjes

We SLUITEN het kastje, maken het VERLUCHTINGSGAAS VRIJ en stellen het MINSTENS gedurende 72 UUR(3 dagen) buiten het zonlicht op.

Opstellen van gevulde paringsvolkjes

Na 3 dagen arrest stellen we de paringsvolkjes bij valavond op, (na vlucht van de bijen) zo mogelijk verspreid en in de schaduw. De Vliegopening openen we ZO KLEIN MOGELIJK. De EWK kastjes zetten we 24 uur op klein vlieggat en daarna op grote vlieggat. Opletten dit laatste zeker niet vergeten.

DAG + 21

Controle op de leg.

De jonge moeren kunnen nu gepaard zijn en aan de leg. We vinden een BROEDNESTJE.

... 25

Dit is ook een geschikt ogenblik om te merken. Meteen controleren we de voedselvoorraad. We kunnen nu 's avonds met vloeibaar voedsel aanvullen, maar we houden het vlieggat klein.

Pleegvolk met lage honingramen

** Het TEELTRAAM heeft de afmetingen van een honingkamerraam.

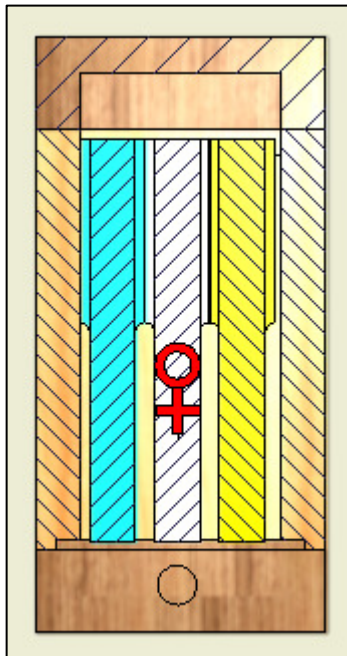
Er is (met opzet) geen rooster gelegd en de moeder legt in het hoogsel. Dit kan bevorderd worden door vooraf de wasdeksels van de mogelijk aanwezige voedselranden onder de toplatten van de middenste broedkamerranden te kneuzen. Op DAG -6 controleren of er broed in het hoogsel is. Op DAG -1 legt men een moederrooster en de moeder moet onder de rooster. Men zoekt ze op of men schudt ALLE honingkamerramen af in de kast na het plaatsen van de moederrooster. In het midden van het hoogsel, tussen twee open broedramen, laat men de ruimte vrij voor het teeltraam.

Er ligt een rooster en er is geen broed in het hoogsel. Men zoekt de moeder op in de broedkamer. In dit hoogsel wordt de moeder vrijgelaten. Van DAG -1 af zelfde werkwijze als hierboven onder a. DAG 0 en verder: zie werkwijze voor pleegvolk met gelijke ramen.

GEBRUIK van GEPAAARDE MOEREN

Vier mogelijkheden

1. De broedloze aflegger

De jonge leggende moeren in een invoerkooitje of verzendingskooitje brengen (opening afgesloten met suikerdeeg en lipje verwijderen)

Gebruik een drie of zes ramenkast gevuld met 1 raam eten 1 uitgebouwd raam en 1 raam met kunstraat. (voor zes ramen alles x 2)

Een aantal ramen met bijen uit de honingzolders van verschillende kasten afkloppen in een wasmand of grote emmer (vliegbijen laten terugvliegen). De bijen een beetje nat nevelen in de drie of zes ramenkastje doen De bevruchte koningin met het uitloop-kooitje tussen de ramen hangen en het kastje 24 uur gesloten laten. Daarna de vlieg-opening zo klein mogelijk open zetten en na twee dagen kijken of de koningin uit het uitloopkooitje is zonder ze op te zoeken. Deze methode laat toe om bijna varroa-vrij te starten.

2. De broedaflegger

Gebruik een zes ramenkast of een verkleinde tien ramenkast. Drie tot vier ramen broed met bijen maar zonder koningin uit een productievolk in de zes ramenkast hangen. Er mogen nog een of twee broedramen met bijen bij geklopt.

(Het hangt er van af hoe sterk men deze broedaflegger wil) De bevruchte koningin met een invoerkooitje tussen de ramen klemmen. Een raam eten en een kunstraat bijhangen en het vlieggat onmiddellijk open. De oude vliegbijen moeten terug kunnen vliegen. Daarom moeten de broedaflegger en de kast waar de broedramen uit komen op dezelfde stand blijven. Na twee dagen controleren op redcellen en na negen dagen nogmaals op redcellen controleren. Maar de kans op redcellen is klein als de oude vliegbijen op tijd kunnen afvliegen. De broedaflegger enkel maken bij goed vliegweer.

3. Het paringsvolk verenigen met een te hermoeren produktiekast.

We wachten tot het eerste eigen broed uitloopt, dat is drie weken nadat we het eerste jonge broed hebben gezien. We zoeken de TE VERVANGEN MOER in de produktiekast op en verwijderen ze. We dekken onmiddellijk de kast af met een KRANTEBLAD en plaatsen er een LEGE KAMER bovenop. Hierin schikken we, in het midden, de hele inhoud van HET PARINGSVOLKJE. Na een drietal dagen herschikken we de ramen in de kast.

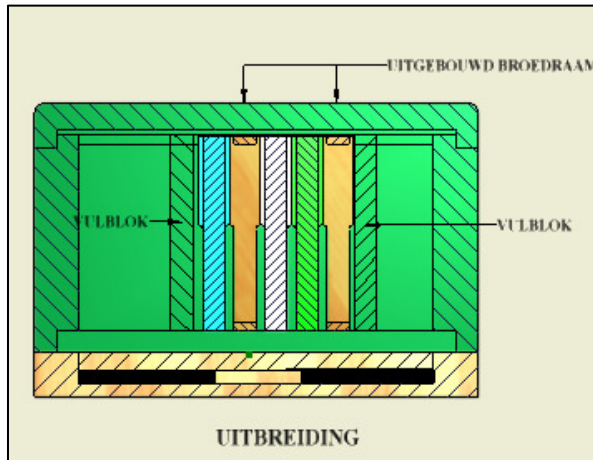
Wie over paringskastjes met losse bodem beschikt, kan het kastje zonder bodem in zijn geheel op het papier plaatsen. De niet afgedekte oppervlakte wordt voorlopig met plankjes bedekt.

Invoeren in een HOPELOOS, MOERLOOS volk (oude koningin wegnemen, na 10 dagen alle doppen breken, hiervoor alle ramen afkloppen en de volgende dag nieuwe koningin invoeren met invoerkooitje of paringsvolkje.

4. Via een 3-raamskastje het paringsvolk laten uitgroeien tot een produktievolk.

We plaatsen het HELE PARINGSRNVOLKJE midden in een LEGE Kast en sluiten er langs weerszijden een UITGEBOUWD RAAM (leeg of met voorraad) bij aan. Als de bijen naast de ramen wildbouw aanvatten, zijn er drie ramen belegd. We plaatsen dan LINKS en RECHTS van het MIDDENSTE BROEDRAAM een UITGEBOUWD RAAM dat al ooit belegd was. Ontbreekt de dracht, dan zullen we PRIKKELVOER verstrekken.

We breiden opnieuw uit als er opnieuw wildbouw aan de dekplank verschijnt. Weer brengen we de bebroede uitgebouwde ramen links en rechts van het middenste broedraam aan. Zo bouwen we onze NIEUWE KOLONIE verder uit tot de KAST VOL is. We kunnen ook gesloten broedramen (zonder bijen) bijvoegen.

TENSLOTTE

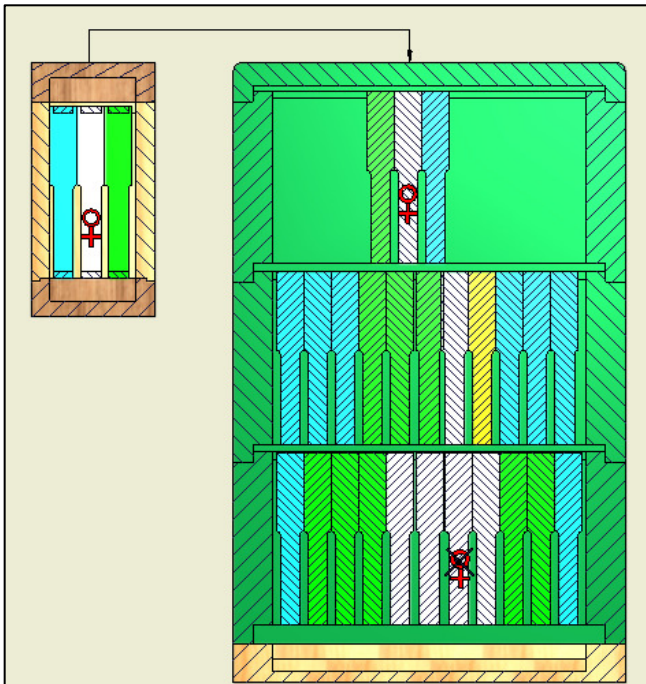
U hebt uw uiterste best gedaan om de MOERTEELT tot een goed einde te brengen. Weet echter dat u best volgend jaar OPNIEUW TEELTGOED AANSCHAFT. De beste van uw nateeltmoeren is niet geschikt om verder uit te kweken, want niemand weet met welke darren uw moeren paarden! Toch staat u al een stap verder. Uw zelf gekweekte moeren brengen in elk geval raszuivere darren voort.

Sinds de dag dat u bij de overlarver de aangenomen moercellen met de afstammingskaart afhaalde, hebt u die man niet meer gezien. Maar hij u ook niet.

Denkt u niet dat hij zou willen weten of alles goed verlopen is? Bovendien moet elke overlarver verslag uitbrengen bij de Selectiewerkgroep. Als hij van u en van de andere imkers niets meer verneemt kan hij alleen maar melden hoeveel aangenomen moercellen hij verspreid heeft. En dat is povere informatie.

Daarom ligt het voor de hand dat u hem mededeelt wat er met het geleverde teeltgoed bij u gebeurde. Akkoord?

Dank bij voorbaat

Oude koningin verwijderen en dan verenigen.